

'Sal oceànica', d'Eavan Boland

Traducció de Miquel Àngel Llauger

per Jordi Solà Coll

Poesia

Dissabte, 12 de novembre de 2022 - 00:00h

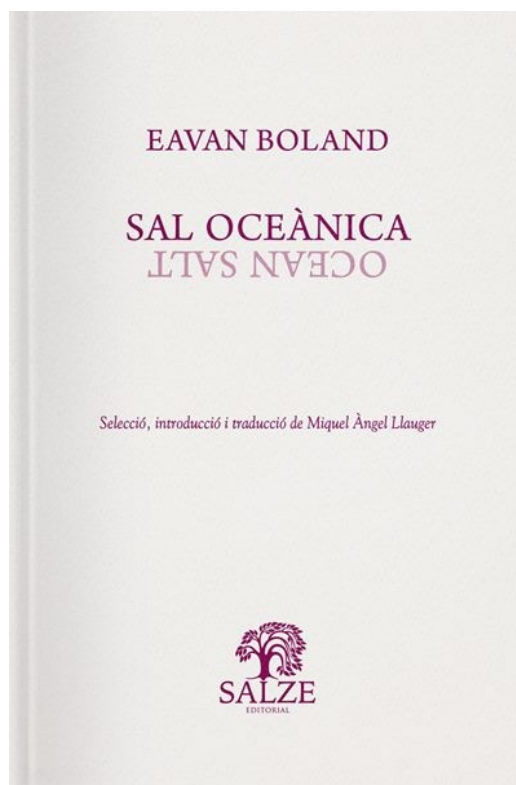
Eavan Boland

Si em preguntessin quin és un dels trets més característics de la poesia d'Eavan Boland respondria que la violència es troba en el centre de la seva obra. Si més no, aquesta és la conclusió a la qual he arribat després d'una lectura atenta de la pulcra antologia que enguany ha editat Salze Editorial sota el suggeridor títol de *Sal oceànica*. Una aposta, cal dir-ho, que respon a la sensibilitat dels seus editors, Josep Porcar i Marta Vilardaga, i que ha comptat amb la traducció, erudita i treballada, del també poeta Miquel Àngel Llauger.

No debades, poesia i violència és un binomi que ja es troba en els mateixos orígens de la poesia de totes les tradicions, en obres com ara la *Illiada* i el *Bhagavad-Gītā*. Una violència, en el cas de la poètica d'Eavan Boland, com un corrent de fons ple de turbulències que evoca entre línies tot allò que s'oculta darrere l'aparença: «Crec que la superfície de les coses / amb prou feines mostra el que hi ha sota», escriu, negre sobre blanc, en un dels seus reculls més destacats, *Violència domèstica* (2007) –el títol és tota una declaració de principis–, on trobem la brutalitat d'allò senzill –sempre amb el teló de fons d'una Irlanda convulsa– expressada en versos de síntesi on Boland fa miques –entre altres tòpics poètics– el mite de l'eros romàntic: «Res no està mai / bé del tot en les vides dels que s'estimen».

enderroca un a un els llocs comuns de la *irishness*: la mar, la mitologia, el matrimoni, la tradició, amb el propòsit de fer foc nou a partir d'una perspectiva silenciada de la història que incorpora el punt de vista personal

Irlanda, així doncs, és l'escenari on la poètica de l'autora de Dublín té lloc i fa camí no pas sense conflicte. Al capdavant, el seu és un intent de subvertir la convenció a través de la qual se'ns manifesta un paisatge que, d'altra banda, és també una entitat històrica. Boland, en conseqüència, enderroca un a un els llocs comuns de la *irishness*: la mar, la mitologia, el matrimoni, la tradició, amb el propòsit de fer foc nou a partir d'una perspectiva silenciada de la història que incorpora el punt de vista personal i quotidià. En aquest sentit, no exagero pas si afirmo que Eavan Boland procura ordinar els contorns d'una nova visió d'Irlanda –més a prop d'Heaney que de Yeats–, això és, més íntima i, d'alguna manera, antièpica i antilírica, en una oberta oposició entre història i memòria.

Salze (2022)

Per descomptat, el paper de la dona i la seva submissió poètica, és també un dels eixos d'aquesta violència que Boland intenta reparar; de fet, en una entrevista –tal com bé destaca Miquel Àngel Llauger al pròleg del llibre– la poeta constata: «Vaig començar a escriure en una Irlanda en què la paraula “dona” i la paraula “poeta” semblaven estar en algun tipus d'oposició magnètica», i més endavant, en la mateixa entrevista: «no podia acceptar la possibilitat que la vida de la dona no pogués anomenar-se en la poesia de la meva nació». Per això, ja en el poema «És un món de dones» –del llibre *Night Feed* (1982), un dels seus primers reculls– ens posa sobre avís de quina és la realitat: «en relació a la història / no hem estat mai / a l'escena del crim».

I és que, com he apuntat abans, una de les claus és aquesta dialèctica en la poesia de la Boland, que oscil·la entre la història i la memòria. Certament, una experiència violenta: «La història pren nota de la nació, no de la dona». Una tirania, la del temps històric, que fa que sigui clara pel que fa a la seva posició ètica: «Impedir que la memòria esdevingui història. / Impedir que els mots guareixin el que no ha de ser guarit». Perquè sí, al cap i a la fi, es tria la memòria, es tracta d'una tria moral on el fonament de la nostra condició és el dolor –pretèrit i present– de l'experiència humana. És per això que en un vers dirigit a la seva filla, sense concessions, constati: «Si ajorno la pena faré que minvi el regal». Dit altrament: cal ser conscients de la ferida per fer valer el món.

una veu intensa i calma que s'expressa en bona part de l'obra antologada entre la tendresa i la cruesa amb una naturalitat que sobta

La veu d'Eavan Boland que descobrim a *Sal oceànica* és una veu dúctil i flexible que em recorda el concepte –tan irlandès, d'altra banda– de *tranquillity*; una veu intensa i calma que s'expressa en bona part de l'obra antologada entre la tendresa i la cruesa amb una naturalitat que sobta. Per això la seva no és pas una poesia impostada. Ben al contrari: estem davant d'una obra que situa l'ésser anònim –encomiable la figura del seu avi, mort en un naufragi en el golf de Biscaia– al centre d'atenció en una operació on l'anamnesi –en el sentit platònic– és l'operació per recordar l'essència d'allò que vàrem ser. En efecte, hi ha tota una genealogia en la poètica de Boland, on fins i tot la llengua té un caràcter biogràfic –geogràfic i ontològic– que potser ens podrà revelar el secret de la seva poesia en un vers commovedor: «La llengua és això: / un dolor on viure».